

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ**
k.nikolopoulos@realnews.gr

Ορολογιακή «βόμβα» στα θεμέλια της χώρας αποτελεί το δημογραφικό πρόβλημα, που συγκαταλέγεται ανάμεσα στα κορυφαία εθνικά ζητήματα. Ειδικό μιλούν στη Realnews και κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για την Ελλάδα που «μικραίνει», ζητώντας την εφαρμογή δραστηκών μέτρων για την αύξηση των γεννήσεων και την πληθυσμιακή αναγέννηση της χώρας. Όπως τονίζουν, η οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων και η πανδημία συνέβαλαν στο αρνητικό δημογραφικό αποτέλεσμα του 2022, ενώ τονίζουν ότι τα όποια μέτρα ληφθούν θα αποδώσουν καρπούς σε τουλάχιστον 30 χρόνια.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το δημογραφικό, οι γεννήσεις στην Ελλάδα σημείωσαν μείωση κατά 10,3% το προηγούμενο έτος (76.541, 39.558 αγόρια και 36.983 κορίτσια) σε σχέση με το 2021, που ήταν 85.346 (43.998 αγόρια και 41.348 κορίτσια). Την ίδια στιγμή, οι θάνατοι το 2022 ήταν 140.801 (70.802 άνδρες και 69.999 γυναίκες), καταγράφοντας μείωση 2,2% σε σχέση με το 2021, που ήταν 143.923 (73.420 άνδρες και 70.503 γυναίκες).

Μιλώντας στην «R», ακαδημαϊκοί και επιστήμονες σταχυολογούν τέσσερις λύσεις που αφορούν τα εργασιακά ζητήματα των γονέων, το κόστος ανατροφής των παιδιών, την εξασφάλιση της κατοικίας, αλλά και την φροντίδα των παιδιών.

Ο **Παύλος Μπαλτάς**, δρ. Δημογραφίας, ερευνητής Γ' στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), επισημαίνει ότι οι τάσεις μείωσης των γεννήσεων δεν είναι κάτι πρόσφατο. «Η μείωση των γεννήσεων έχει ξεκινήσει από τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Να σας δώσω ένα παράδειγμα: οι γεννήσεις τη δεκαετία του 1970 ήταν κατά μέσο όρο γύρω στις 140.000 ανά έτος, ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 είχαν μειωθεί στις 100.000. Υπήρξε μια μικρή περίοδος αύξησης ανάμεσα στο 2004 και το 2010, η οποία ανακόπηκε με την έναρξη της οικονομικής κρίσης», αναφέρει ο κ. Μπαλτάς.

Όπως σημειώνει ο Π. Μπαλτάς, η μείωση των γεν-

νήσεων οφείλεται σε δυο παραμέτρους. Αρχικά στη συνειδητή επιλογή των νεότερων ζευγαριών να μειώσουν τον αριθμό των παιδιών που θα φέρουν στον κόσμο, καθώς έχει πλέον επικρατήσει το μοντέλο της οικογένειας με τα δύο παιδιά με τάση πλέον για ένα ή κανένα. Σημαντικό ρόλο παίζει η αύξηση της μέσης ηλικίας στην απόκτηση του πρώτου παιδιού, η οποία συχνά δεν ευνοεί την απόκτηση ενός δεύτερου ή τρίτου.

Σύμφωνα με τον Π. Μπαλτά, έχει έρθει το πλήρωμα του χρόνου να ξεπεράσουμε στον δημόσιο διάλογο τον όρο «δημογραφικό πρόβλημα» και να περάσουμε στην εποχή της δημογραφικής προσαρμογής. Δηλαδή της προσαρμογής σε μια κοινωνία χαμηλής γονιμότητας, με μεγάλο αριθμό ηλικιωμένων ή και υπερηλικών (άνω των 85 ετών).

«Οι ενέργειες που θα γίνουν από την πολιτεία εξαρτώνται από το ποιος θα είναι ο στόχος. Για παράδειγμα, αν ο στόχος είναι οι οικογένειες να κάνουν τρία και τέσσερα παιδιά, είναι κάτι μάλλον μη ρεαλιστικό, μιας και, όπως σας είπα, η μείωση του μεγέθους της οικογένειας είναι μια συνειδητή επιλογή των ζευγαριών. Αν ο στόχος είναι να ληφθούν μέτρα ώστε οι γυναίκες ηλικίας άνω των 35 με κανένα παιδί να αποκτήσουν ένα πρώτο και οι γυναίκες άνω των 40 ετών με ένα παιδί να αποκτήσουν ένα δεύτερο, αυτοί είναι πιο εφικτοί στόχοι», τονίζει ο δρ. Δημογραφίας και ερευνητής Γ' στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Μείωση κόστους

Αναφερόμενος στα οικονομικά κίνητρα, ο Π. Μπαλτάς ξεκαθαρίζει ότι η επιδοματική πολιτική δεν επιφέρει μεγάλο κέρδος και υπογραμμίζει ότι απαιτείται συνολική υποστήριξη στη μείωση του κόστους για την ανατροφή ενός παιδιού. «Σίγουρα, είναι μια ενίσχυση το ποσό που δίνεται εφάπαξ με κάθε γέννηση, αλλά, όπως γνωρίζετε, ένα παιδί δεν είναι μια στιγμή. Η ανατροφή του και η γενικότερη υλική του υποστήριξη διαρκούν το λιγότερο 20 χρόνια. Αρα, περισσότερο θα βοηθούσε κατ' αρχήν -σε ό,τι αφορά το παιδί- η μείωση του κόστους για την εκπαίδευσή του (καθώς ένα μεγάλο ποσό του οικογενειακού προϋπολογισμού πηγαίνει σε μαθήματα και φροντιστήρια που γίνονται εκτός σχολείου) ή τις δραστη-

ριότητες του στον ελεύθερο χρόνο του», λέει χαρακτηριστικά ο Π. Μπαλτάς.

Σύμφωνα με τον ερευνητή του ΕΚΚΕ, σίγουρα θα βοηθούσε οι νέοι να έχουν τη δυνατότητα να αναχωρούν από το οικογενειακό νοικοκυριό νωρίτερα. Μάλιστα, σημειώνεται ότι η Ελλάδα έχει έναν από τους μεγαλύτερους μέσους όρους ηλικίας στην Ευρώπη όσον αφορά την αναχώρηση των νέων από το οικογενειακό νοικοκυριό. Αυτό προϋποθέτει κατ' αρχήν σταθερή εργασία (μείωση της ανεργίας των νέων) και πρόσβαση στην κατοικία (λογικά ενοίκια) - με αυτόν τον τρόπο τα νέα ζευγάρια θα μπορούσαν να συγκατοικούν. Η συγκατοίκηση είναι το πρώτο βήμα για τη δημιουργία μιας οικογένειας. Αν η ηλικία αναχώρησης μειωθεί, πολύ πιθανόν να μειωθεί και η μέση ηλικία απόκτησης του πρώτου παιδιού και αυτό να επιτρέψει και την απόκτηση ενός δεύτερου.

Κορνωϊός

Από την πλευρά του, ο **Κωνσταντίνος Ζαφείρης**, αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, τονίζει ότι ο κορνωϊός ήταν ένας καταλυτικός παράγοντας για την υπογεννητικότητα στη χώρα μας.

«Όντως, τα τελευταία χρόνια υπάρχει σημαντικό πρόβλημα στο δημογραφικό, ωστόσο να επισημάνω ότι δεν χρειάζεται πανικός. Ο ιδιαίτερα χαμηλός αριθμός των γεννήσεων απαιτεί μια συστηματική παρακολούθηση. Τα προηγούμενα χρόνια, βρεθήκαμε αντιμέτωποι με τον κορνωϊό, οπότε πολλά από τα ζευγάρια ενδοχόμεως να ανέβηκαν για λίγο τις προσπάθειές τους για τεκνοποίηση. Αυτό είναι ένα πολύ συχνό φαινόμενο σε τέτοιες περιόδους της ανθρωπότητας. Στο πλαίσιο αυτό, δεν αποκλείεται ο αριθμός των γεννήσεων σε έναν χρόνο από τώρα να έχει αυξηθεί. Θα πρέπει να περιμένουμε. Αν και τα επόμενα χρόνια δούμε τον ίδιο αριθμό γεννήσεων, τότε

Υπάρχουν λύσεις για το δημογραφικό

Εθνική στρατηγική με ορίζοντα 30 ετών για να αντιμετωπιστεί η γήρανση του πληθυσμού ζητούν ειδικοί επιστήμονες μέσω της «R». Προτείνουν τέσσερις παρεμβάσεις για τα εργασιακά, το κόστος ανατροφής, την εξασφάλιση κατοικίας και τη φροντίδα των παιδιών